

УДК 658.15

Іван Григорович КОРСУНЕНКО,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Київський національний університет технологій та дизайну,
Київ, Україна

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах динамічного розвитку ринкового середовища ключовою компетенцією сучасних підприємств є здатність своєчасно адаптувати організаційну структуру до зовнішніх змін без втрати внутрішньої стабільності та ефективності. Глобалізаційні процеси, розвиток цифрових технологій та еволюція споживчих потреб визначають потребу у формуванні гнучких моделей управління, орієнтованих на швидке прийняття рішень та ефективну координацію внутрішніх процесів [1].

Організаційна структура підприємства повинна забезпечувати баланс між централізацією та децентралізацією управлінських функцій, створюючи умови для підвищення адаптивності системи менеджменту [2, с. 35]. Одним із перспективних напрямів удосконалення організаційної структури є кластерний підхід, який дозволяє забезпечити більшу інтеграцію внутрішніх і зовнішніх ресурсів та сприяє оптимізації управлінських процесів.

Кластер у даному контексті слід розглядати як цілісну групу взаємопов'язаних елементів або підрозділів, об'єднаних спільною функціональною метою, які створюють систему взаємопов'язаних функціональних центрів, кожен з яких виконує окремий набір завдань, що сприяє загальному покращенню ефективності управлінських процесів підприємства. Використання кластерної моделі реалізується через формування внутрішніх та зовнішніх кластерів та дозволяє знизити рівень ієрархічної складності, забезпечити прозорість комунікаційних потоків і сприяти оперативнішому прийняттю управлінських рішень.

Внутрішні кластери створюються відповідно до функціональних підрозділів підприємства, що зумовлює збільшення рівня відповідальності менеджерів за результати роботи та дозволяє ефективніше управляти фінансовими, матеріальними та трудовими ресурсами. Така структура дозволяє чітко розмежувати сфери відповідальності між окремими елементами організації, забезпечуючи прозорість процесу прийняття рішень і підвищення оперативності управління. Формування внутрішніх кластерів стимулює підвищення рівня відповідальності менеджерів середньої та лінійної ланки за кінцеві результати роботи, оскільки кожен кластер орієнтується на досягнення конкретних показників ефективності, визначених у рамках загальної стратегії підприємства. Крім того, застосування кластерного підходу у внутрішній організації діяльності підприємства забезпечує оптимізацію бізнес-процесів. Зокрема, поліпшується координація між функціональними підрозділами, скорочуються часові витрати на узгодження дій, підвищується швидкість передачі інформації та ухвалення рішень на всіх рівнях управління. Це, своєю чергою, позитивно впливає на загальну продуктивність праці, стимулює інноваційну активність працівників і формує умови для зростання конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Водночас, формування зовнішніх кластерів здійснюється шляхом встановлення договірних відносин із зовнішніми партнерами на ринкових умовах, забезпечуючи підтримку та розвиток підприємства. Наприклад, окремі функції, такі як логістика, обслуговування клієнтів чи виробниче забезпечення, можуть бути передані зовнішнім партнерам, що дає змогу оптимізувати витрати та зменшити фінансові ризики, а також підвищувати конкурентоспроможність.

Згідно проведених досліджень, кластерний підхід сприяє посиленню взаємодії між суб'єктами господарювання, стимулюючи обмін знаннями, інноваціями та сприяючи підвищенню загальної конкурентоспроможності як окремого підприємства, так і економіки в цілому [4, с. 48]. Відповідно, підприємство, інтегроване у мережу зовнішніх кластерів, отримує доступ до нових ринків, технологій та фінансових ресурсів [3].

Особливого значення набуває кластерний підхід у контексті сталого розвитку підприємств, оскільки кластеризація сприяє створенню умов для інтенсифікації інноваційної діяльності, розвитку коопераційних відносин та формуванню стійких конкурентних переваг на тривалий період, що зміцнює позиції підприємств в умовах глобалізаційних викликів і формує основу для стратегічного розвитку в інтеграційних процесах регіонального та міжнародного рівнів [5, с. 700]. У цьому аспекті кластеризація розглядається не лише як інструмент оперативного управління, а й як стратегічна платформа для розвитку підприємства в умовах глобалізації та регіональної інтеграції.

Таким чином, кластерний підхід є важливим інструментом для оптимізації організаційних структур підприємств у контексті глобальної конкуренції, який сприяє підвищенню їх ефективності. Організаційна структура, побудована на принципах кластеризації, сприяє формуванню стійких взаємозв'язків як усередині підприємства, так і з його зовнішніми контрагентами, що є запорукою довгострокового економічного зростання та інституційної стабільності, оскільки формування внутрішніх і зовнішніх кластерів забезпечує інтеграцію ресурсів, оптимізацію бізнес-процесів та підвищення рівня управлінської відповідальності. У довгостроковій стратегії кластерна модель є фундаментом для створення стійких конкурентних переваг підприємства. Таким чином, впровадження кластерного підходу є передумовою забезпечення довгострокового економічного зростання та інституційної стабільності суб'єктів господарювання.

Література

1. Бондаренко С. М. Нейроменеджмент організацій як інструмент підвищення якості життя людей у сучасному суспільстві. *Управління якістю в освіті та промисловості: досвід, проблеми та перспективи* : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, 28-30 травня 2015 року. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. С. 124-125.
2. Георгіаді Н. Г. Організаційна структура як складова системи менеджменту підприємства. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2012. № 748. С. 33-40.
3. Касич А.О., Бондаренко С.М. Рециклінг як сфера реалізації державного-приватного партнерства та інструмент забезпечення цілей сталого розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 76. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/76_2022/27.pdf
4. Кизим М. О., Череднік В. І., Зайцева А. Ю. Кластерний підхід до вибору пріоритетних напрямів сталого розвитку регіонів. *Проблеми економіки*. 2010. № 3. С. 44-55
5. Маколкіна О. В. Кластерний підхід – основа підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки агропромислового комплексу. *Молодий вчений*. 2017. № 4. С. 697-701